

Over de beoordeling van de NIEUWE BIJBELVERTALING

Het verheugd mij zeer, dat de Redactie mij enige plaatsruimte afstaat om, althans gedeeltelijk, te kunnen antwoorden op de lange rij van artikelen, die ds. Breukelman enige tijd geleden in dit blad publiceerde. Ik wil dan ook de Redactie hartelijk danken voor de mij geboden gelegenheid te reageren op hetgeen ds. Breukelman over de nieuwe bijbelvertaling schreef.

Alvorens echter te beginnen, lijkt het me goed even duidelijk te verklaren, dat ik dit antwoord niet direct schrijf in opdracht van de Commissie voor de Vertaling van het Oude Testament. Wel heb ik geschreven na overleg met enkele leden van die commissie, zodat ook anderen uit de vertalerscommissie er mee op de hoogte zijn. Maar het leek mij goed en nuttig te laten uitkomen, dat men dit antwoord niet moet zien als het officiële antwoord der vertalers aan ds. Breukelman die zo scherpe critiek op hen oefende.

Want — laten we het aanstonds zeggen — de critiek was scherp. Of deze scherpe critiek ook verdiend was? Dat is natuurlijk een heel andere vraag, waarover ik me nu liever nog niet uitlaat. Beter lijkt het me eerst aan ds. Breukelman te zeggen, dat ik er blij om ben, dat hij op de nieuwe bijbelvertaling heeft gereageerd. Dat zijn oordeel tenslotte niet erg gunstig is, doet voorlopig niet ter zake. Waarom het thans gaat, is, dat iemand, staande in de praktijk van het kerkelijk leven, zijn stem verheft en niet schrijft, alvorens ernstig studie te hebben gemaakt van de nieuwe vertaling en van allerlei vragen rondom de techniek van het vertalen.

Toen de commissie met haar arbeid gereed was en de nieuwe bijbelvertaling het licht zag, hebben wij, die aan de vertaling zo lange jaren mochten arbeiden, gevraagd om open aanmerkingen. Wij hebben gezegd: wijs ons onze fouten; het is immers een vriend, die ons onze feilen toont! Wij hebben een beroep gedaan op allen die kennis van zaken hadden: wijs ons aan, waar wij een onjuiste vertaling hebben gekozen of een ongelukkige woordkeuze hebben gevolgd: doe voorstellen tot verbetering. We konden, ja moesten deze vragen stellen en dit beroep doen, omdat wij wisten, dat ook deze nieuwe bijbelvertaling, voorzover het het Oude Testament betrof, nog een ernstige revisie zou ondergaan. Zo had het de ervaring van de vertaling van het Nieuwe Testament wel geleerd. Revisie.

Daarom zijn wij blij, als er materiaal wordt ingezonden, waarmee wij bij de revisie ons voordeel kunnen doen. Daarom ook zijn wij blij, dat ds. Breukelman ons zulk prachtig materiaal heeft gegeven. Hij heeft 't ons weliswaar niet rechtstreeks toegezonden, maar gepubliceerd in dit weekblad. Misschien was het toch goed geweest, indien hij zijn studies over de nieuwe bijbelvertaling aan de desbetreffende commissie had aangeboden; als hij over zijn bezwaren eens met ons was komen spreken. Want nu is het toch zo, dat lang niet alle lezers van „In de

Waagschaal" zijn artikelen zullen hebben kunnen volgen. Het was toch wel echt op de duur alleen voor „insiders" te lezen.

Dit alles neemt echter niet weg, dat we aan ds. Breukelman de verzeke- ring zullen geven, dat we met de door hem gemaakte opmerkingen rekening zullen houden bij de revisie- besprekingen. Eigenlijk zou dit het antwoord van de vertalingscommissie aan ds. Breukelman moeten zijn. Kort en bondig dus: wij hebben uw opmerkingen gelezen en zullen er mee rekenen; wacht u rustig af wat er in de revisie gebeurt.

Scherpe critiek.

Wanneer echter tóch vóór die revisie op zijn artikelen wordt gereageerd, dan vloeit zulks voort uit het feit, dat hierin openlijk op uitzonderlijk felle wijze over het werk der vertalers werd geschreven. Ik geloof daarom dat het goed is, een enkel woord daarover te zeggen; want het zijn waarlijk geen kleine dingen, waarvan ds. Breukelman de vertalingscommissie beticht. Om maar enkele volzinnen en gedachten uit zijn artikelen te releveren: de Commissie heeft de grondwoorden (ds. Breukelman spreekt ook van „oerwoorden") van de Schrift niet „einheitlich" vertaald omdat men hun functie in zulk een schriftgedeelte niet had verstaan (zie: In de Waagschaal 28 Nov. 1952); de commissie heeft geen moeite gedaan om de bijbelse begrippen in heel hun concreetheid zo precies mogelijk in het Nederlands te vertalen; de bedoeling van de tekst is grondig teniet gedaan (5 Dec. 1952); volgens ds. Breukelman heeft de nieuwe vertaling bewust aan de wijze van overzetten der Stat. Vert. de rug toegekeerd (12 Dec. 1952). Op deze wijze kan ik heus nog wel een poosje voortgaan met citaten te geven uit de artikelenreeks over het werk van de nieuwe vertaling. Maar alvorens een paar zeer krasse uitspraken van ds. Breukelman in uw herinneringen terug te roepen, wil ik gaarne één ding verklaren. Wanneer het waar is, dat de vertalingscommissie niet overall een bepaald „grondwoord", „einheitlich" heeft vertaald, dan rijst natuurlijk de vraag of zulks onder alle omstandigheden mogelijk is of zelfs noodzakelijk. Dat is echter een punt van latere overweging in het antwoord aan ds. Breukelman. Het gaat er nu om met klem te zeggen, dat hij naar mijn oordeel niet het recht heeft te schrijven, dat de commissie daarom niet einheitlich vertaalde, omdat zij de functie der grondwoorden niet heeft verstaan. Dit mag noch kan ds. Breukelman zeggen. Evenmin mag hij verklaren, dat de vertalers, wanneer ze z.i. de betekenis van bepaalde begrippen niet precies hebben weergegeven, geen moeite gedaan hebben om dit wel te doen. Ds. Breukelman mag constateren, dat de vertalers niet precies genoeg geweest zijn; wanneer hij dit kan aantonen, zijn wij hem dankbaar en kunnen we van zijn opmerkingen profijt trekken. Hij mag zelfs schrijven, dat hem deze onnauwkeurigheid of erger nog, onjuistheid soms, diep verdriet doet; we zullen 't kunnen verstaan. Maar

hij mag niet beweren, dat de vertalers, geen moeite hebben gedaan om precies te zijn, dat ze bewust, dus met opzet, in dit opzicht niet in het voetspoor der statenvertalers zijn getreden. Deze bewering gaat te ver; overschrijdt de grens van het toelaatbare. Een duidelijk bewijs, dat deze criticus de grens van het toelaatbare overschrijdt? In het nummer van „In de Waagschaal" van 12 Dec. 1952 wijst ds. Breukelman, dat men blijkbaar op een bepaald theologisch standpunt meent te kunnen uitmaken wat in de Schrift wel en wat niet een essentieel bestanddeel van Gods openbaring is. Kennelijk is dit standpunt niet het zijne; en terecht, zou ik zeggen. Ook ik ben met hem toch wel van mening, dat wij in de vraag naar het essentiële van Gods openbaring eerbiedig die Openbaring zelve moeten laten gelden. Intussen wordt dan toch maar door ds. Breukelman beweerd, dat de vertalers dit onjuiste standpunt wel innemen, als hij schrijft (ik citeer letterlijk): „zo hebben nu ook deze vertalers gemeend, dat deze bijbelse manier van over de tijd te spreken geen deel uitmaakt van het getuigenis der openbaring enz." In gemoede vraag ik: weet ds. Breukelman dit heus wel zo zeker en zou hij zich niet tweemaal moeten bedenken, alvorens dergelijke en andere erge dingen toe te schrijven aan mensen, die jaren en jaren aan een hun beste krachten en de volle schat hunner philologische, historische en theologische kennis aan deze vertaalwerk hebben gegeven? De vertalers hadden een beter philologisch principe moeten laten gelden, hadden meer gezonde dogmatische bezinning moeten tonen (In

de Waagschaal 25 Dec. 1952). Aan de lezer wordt dan overgelaten met welke adjectieven hij de bezinning der vertalers nader wil kwalificeren, indien men althans bij de vertalers bezinning op de grote vragen van het getuigenis der Schrift mag veronderstellen! Ds. Breukelman heeft ook ten aanzien van de vertalingscommissie beweerd (13 Febr. 1953), dat zij gehandeld heeft volgens een principe, dat als volgt kan worden omschreven: „bij elke tekst afzonderlijk heeft men zich telkens apart afgevraagd: „wat zouden wij in zo'n geval zeggen" en heeft in talloos veel gevallen, ja gedurig dien overeenkomstig vertaald". En dan volgt het „hier regeert de Schrift niet meer over ons en over ons vertalen; hier regeren wij over de Schrift". Bij een dergelijke apodictische uitspraak wijft men zich toch wel even de ogen uit. Het klinkt haast, alsof ds. Breukelman zelf bij de vertaalwerk tegenwoordig is geweest; zo goed kent hij onze vragen! Doch in ernst: zeker, wij hebben wel eens de vraag gesteld hoe wij een bepaald woord, in een bepaalde situatie, zouden moeten weergeven — maar slechts wanneer we eerst eerlijk en open ge- luisterd hadden naar het getuigenis van het Schrift, naar het „grondwoord", wanneer wij samen de Schrift, hadden laten regeren over ons.....

Maar het heeft geen zin op deze wijze verder met ds. Breukelman te polemiseren. Van meer nut zal het zijn, wanneer ik in een volgend artikel iets zeg over het taalkundig principe, dat aan de vertaalwerk ten grondslag moet liggen en wanneer dan ook enkele concrete uiteenzettingen van ds. Breukelman aan een nadere beschouwing worden onderworpen.

Intussen dank ik de redactie zeer voor de aan mij toegestane plaatsruimte en spreek ik de hoop uit, dat ook het vervolg een plekje in de kolommen mag vinden en door de lezers zal worden gewaardeerd.

A. R. Hulst

BOEKBESPREKING

Dr H. de Vos, *Nieuwe Testament en Mythe*. Uitg. Callenbach, Nijkerk (86 blz.; f 3.50)

Na een weergave van bedoeling, methode en toepassing van Bultmann's ontmythologiseren constateert de Groningse hoogleraar daarin een viertal verkortingen van de Nieuw-Testamentische boodschap,

veroorzaakt door de invloed van de liberale theologie, de overschatting van de moderne mens, de overschatting van het moderne wereldbeeld en de invloed van Heidegger's inzichten uit „Sein und Zeit". Dit boekje geeft een weliswaar schetsmatige, maar toch overzichtelijke en vruchtbare uiteenzetting van hetgeen er aan de probleemstelling van Bultmann vastzit.

R. B.

Redactie-secretaris:

Ds R. Bijlsma, Pastorie Monnickendam, tel. K 2995—626.

*

Abonnementen en Advertentiën:

Administratie „In de Waagschaal" Drukkerij „Amaco", Egelantiersgracht 75—77, Amsterdam-C. (Postgiro t.n.v. „In de Waagschaal" 513611, Amsterdam).
Abonnementenprijs bij vooruitbetaling f 10.— per jaar, f 5.25 per half jaar en f 2.75 per kwartaal. — Losse nummers f 0.25.

*

Vaste medewerkers:

Ds E. van Bruggen, Dr W. F. Dankbaar, Dr T. Dokter, Dr J. de Graaf, Inne de Jong, Dr G. A. van Klinkenberg, Ds K. H. Kroon, Ds J. A. van Nie, J. de Rek, Mr G. H. Slotemaker de Bruïne, Ds H. C. Touw, Dr J. M. van Veen, Ds Frits Kuiper en Dr J. D. P. Warners.